

Šiame numeryje:

Lietuviška knyga ir svetima antraštė. Vytauto Didžiojo pastangos vainikuoti karaliumi. Julijos Švabaitės eilėraštis. Balio Augino poezijos knygos „Giesmės žydėjimo metas“ recenzija. Sklaidau gėlėtą foliantą: Balio Augino eilėraščiai. Dviejų svečių koncertas Washingtone. Mstislavo Dobužinskio lietuviškoji kolekcija. Nauji leidiniai.

Kertinė Paraštė

Lietuviška knyga ir svetima antraštė

Nuolatinis rūpestis sava lietuviška knyga ir jos pasiekimu svetur sukelia apščiui klausimu, tarpe jų ir kokios nors svetimos kalbos panaudojimas knygos santraukoje ar jos antraštėje. Mat, daugelis mūsų žmonių tokiame prietaisy yra labai jautrūs ir teigia, kad tuo būdu mes nusizeminame svetimiesiems, net paskatiname okupantus įsivesti rusų kalbą, taip pat santraukas, antraštes ir pan. Ir tikrai reikia labai jautrūs, rimtai svarstyti. Jis iškilo ir š. m. kovo m. 22 d. Chicagoje per Amerikos Lietuvių bibliotekos leidyklos pobūvį, o paskutiniu metu pateko jau ir į spaudos puslapius, todėl šis klausimas tenka kiek plačiau paliesti, ypač vis dažniau ir dažniau pasigirstant, kad mūsų knygų užtenka tik vienos antraštės lietuvių kalba, kam dar reikia jai lotyniškos, prancūziškos ar angliškos ir t. t., kaip dažnai pastebime Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidiniuose.

Tačiau svetima kalba santraukos ar tik antraštės mūsų knygai visai nėra kokia naujiena, bet ir gyvas reikalas, kad įvairių knygų bibliotekos, kai tokia knyga ten patenka, žinotų, kas ta knyga yra, būtent, kad ji pati „pasakytų“, apie ką joje rašoma ir kokios ji paskirties...

Jau daugelis metų yra praslinkę, kaip įvairios mokslo įstaigos (universitetai, akademijos, draugijos...) savo leidiniams, ypač teisiniams (serijiniams) dėję ir tebededa lotynų, kartais prancūzų ar anglų k. antraštes, kad šie, patekę į svetimų knygų bibliotekas, būtų lengviau kataloguojami, nepaklūstų svetimos lankos, bei nebūtų pasiūti į nekataloguojamą ar atsarginių knygų šuonius, nes žinančių, ypač mažesnių tautų, kalbas ir jų knygų galinčių kataloguoti bibliotekose visad ne per daugiausia.

Pasidairius įvairių knygų bibliotekose, net ir universitetų kataloguose, nustembi radęs tokias

autorių „pavardės“ ar knygų „vardus“ kaip „Parašė“, „Paruošė“, „Surinko“, „Sustatė“ ir kt. Kartais surandai lietuvių knygą, priskirtą čekams, olandams ir kt. mažoms tautoms. Tokių pat netikslumų sugriebi ir su latvių knygų, su estų ir kt. Todėl ir visai nenuostabu, kad jau XX a. pradžioje ne viena mažakalbė tauta savo leidiniuose ėmė žymėti ir svetima, kuria nors didžiųjų tautų kalba antraštes, o kiti — dešimtainės katalogavimo sistemos numerius. Taip paruošta mažųjų kalbų knyga, patekusi į svetimų knygų bibliotekas, jau pati „prakalba“ ir kartais nepasiekiama išsėtis į rusų, bet prisipašosi pasijusti į lentynas...

Nepriklausomos Lietuvos laikais nedaugeliui knygų žymėjime svetima kalba antraštės, bet jų vis dėlto buvo. Po 1930 metų Vytauto Didžiojo universitetas savo leidiniams jau dėję ir lotyniškas antraštes. Jų buvo ir anksčiau: testinis leidinys: *Tauta ir žodis: Epe Lituanica*, sumptibus Ordinis Philologorum Universitatis Lituanensis edita. Liber I, Kaunas, 1923. Kiti gavo dar *Acta...* buvo leidžiami net lotyniškomis antraštėmis, pvz. *Logos, Archivum Philologicum, Athenaeum* ir kt. Taip pat ir Lietuvos įvairūs statistikos leidiniai turėjo ne tik prancūzų k. antraštes, bet ir įvairios įvežimo ar išvežimo lentelės, knygų vardai ir kt. buvo su prancūzų k. poantraštėmis ir pan., jau neminint, kad turėjo ir santraukas taip pat prancūzų k., nes labai aiškiai jausta reikalingas pasakyti apie Lietuvos prekybą, pramonę ir kt. Nemažiau įdomu prisiminti, kad Lietuvių tautosakos archyvas, pradėjęs leisti testinį leidinį *Tautosakos darbai*, I, 1935 turėjo dar ir tokią papildomą antraštę anglų k. Ir kiti jo leidiniai, paprastai didesni iš *Tautosakos darbų* atspaudai, turėjo taip pat antrines antraštes anglų k., pvz. Dr. Jonas Balys, *Lietuvių pasa-*

SIMAS SUZIEDĖLIS*)

Pirmąjį kartą vainiko klausimas iškilo Salyno suvažiavime 1398 metais. Vytautas ir Kryžiuočių ordino magistras susitiko Nemuno saloje, kažkur prie Kulautuvos „draugiškumo sutartimis apsieiti. Juos supo nemažas būrys lietuvių bajorų ir vokiečių riterių. Neseniai jie kovėsi, o dabar taikos midų girksėjo. Tose vaišėse, srūvant Nemunui tarp rudenėjantių girių, lietuviai bajorai apšaukė Vytautą Lietuvos karaliumi. Jie darė taip, kaip kitados darydavo romėnai ir germanai, savo vadus keldami ant skydo ir skelbdami juos imperatoriais arba karaliais. Krikščioniški viduramžiai tas iškilmes nukėlė į katedras ir prie jų pridėjo Bažnyčios palaiminimą. Vytautui būtų reikėję bažnytinį apeigų, jei būtų tikrai siekęs vainiko. Bet tokios minties jis dar neturėjo. Kam tad leido savo karįms pašukauti? Ar kartais ne tam, kad garsas nuplauktų toliau negu Nemuno tėkmė — iki Krokuvos karališkų rūmų.

Vytautas žinojo savo susitarimą su Jogaila, sudarytą Astravos dvare prieš šešerius metus. Jis tapo didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu — *Magnus Dux Lithuaniae*, o jo pusbroliu Jogaila liko vyriausiuoju kunigaikščiu — *Supremus Dux*, bet su visa Lietuva palindęs po Lenkijos vainiku, nuėjęs pas Jadvygą užkuriomis. Karalienė Jadvygą laikė Lietuvą jai atnešus kraičiu. Vytautas norėjo parodyti, kad jis nėra svetimo turto valdytojas, bet savarankiškas savo šalies valdovas. Argi nematė, kuo mane laiko Lietuvos bajorai ir buvę prieši? Salyno suvažiavime buvo užbrėžtas sieki nys, į kurį Vytautas eis nesustodamas, bet atsargiai ir apdairiai.

Realūs politikai, — o Vytautas buvo vienas iš jų, — yra santūrius ir kantrūs. Jie skaitosi su faktais, kad ir nemaloniais. Vytautui kurį laiką buvo naudingiau turėti geras santykius su Lenkija ir neturėti vainiko. Vainikas nebūtų jam palengvinęs sprestį reikalų, nuo kurių daug priklausė, ar karaliaus vainikas bus tik puošmena, kurią bet kas gali nuo galvos nuimti, ar reali jėga. Tokia jau buvo Lietuvos valdovų tradicija, kad jie labiau

*) Paskaita, skaityta 1980 m. balandžio 26 d. Jaunimo centre, Chicagoje, Lietuvių katalikų mokslo akademijos Chicago židinio surengtame Vytauto Didžiojo mirties 550 metų sukaktuviniame minėjime.

kojamios tautosakos motyvų katalogas. — Motif-Index of Lithuanian Narrative Folk Lore, 1936; Iš *Mažosios Lietuvos tautosakos*. — *Folk-Lore from Lithuanian Minor*. Surinko: J. Banaitis... arba *Vilniaus Krašto lietuvių tautosaka*. — *Lithuanian Folk-Lore from the Territory of Vilnius*... ir kt. Pridėkime, kad ir tautosakos statistinės žinios turi poantraštes anglų k., o ten sudarytos tautosakos bibliografijos visos antraštės lietuvių, latvių k. dar išverstos ir angliskai, kai ten esančių prancūzų k. an-

VYTAUTO DIDŽIOJO PASTANGOS VAINIKUOTIS

M. Dobužinskis (1873-1957)

Vytautas Didysis

mėgo būti stiprus negu vainikuoti. Ir Vytautas neišsuko iš to kelio. Gal ir negalėjo?

Prabėgo apie dešimt metų. Vokiečių imperatorius Zigmantas pasikvietė Vytautą į Kežmarį, Slovakijoje, ir pasiūlė karaliaus vainiką. Jokių sąlygų nekėlė: imk ir vainikuokis! Tokia šlovė šį kartą būtų apmokėta nesantaika su lenkais prieš pačias Tannenbergo-Zalgirio kautynes (1410). Lietuvos ir Lenkijos karinė sąjunga būtų suirusi. Vytautas sėdėjo į žirgą ir išėjo namo — apie 800 km. Pakeliui sustojo Krokuvoje ir viską išsakė Jogailai. Karaliaus vainikas būtų buvęs Vytautui kyšis, kad paliktų Vokiečių ordną ramybėje. Vytautas nesigundė vainikuotis, kol neįveikė kryžiuočių, net du kartus juos pribloškė. Antrojo karo (1422) ir Melno taikos pasekmė siekia mūsų laikus — tai Lietu-

vos ir Vokietijos (Mažosios Lietuvos) nustatyta siena.

Kodėl Vytautas nepastūmėjo jos iki Aismarių? Jis buvo grasi nesiekti Karaliaučiaus, bet jo metų našta buvo jau per sunki kardui mosuoti.

Iki vėlyvo savo amžiaus jis kovojo, įgydamas vis daugiau galios ir garbės. Maskvoje sėdėjo jo duklė, savo sūnų, sosto paveldėtoja, pavadusi tėvo globai. Maskva atsidūrė Lietuvos protektorate, Pskovo ir Naugardo pirkliai klojo Lietuvai duoklę sidabru ir šermuonėlių kailiais. Juodosios jūros pakrantės totoriai, kitados Vytautui įkirtę skaudų smūgį Vorsklos kautynėse, dabar vykdė jo potvarkius. Čekai išsirinko Vytautą savo karaliumi. Popiežius paskyrė krikščionių globėju Rytuose. Net ir Lenkijos ponai savo kivitvose neapsieidavo be Vytauto tarpininkavimo. Kartą klau-

siami, katras iš tikrųjų esąs višesnis valdovas — Jogaila ar Vytautas, atsakė aukšinio vidurio žodžiu: „Abudu esate lygūs mums valdovai“. O vis dėlto žinojo, kad kažkuo jiedu nėra lygūs. Nuo Salyno suvažiavimo buvo praėję 30 metų, tačiau nebuvo atslūgęs lūkuriamas, ar Vytautas pirmas numirs, ar pirmas vainikuosis? Jis baigė jau aštuntą dešimtį metų, buvo pasiekęs ir savo amžiaus ribą ir savo garbės viršūnę. Stigo tikti ilgo gyvenimo ir sunkių kovų vainiko.

Karaliaus vainikas Vytautui priklausė kaip išsirpęs jo darbo vaisius. Bet galėjo būti laikomas ir paveldimu, atsiėmusį ir karaliaus Mindaugo vainikavimą (1253). Atvirai ir tiesiai į akis niekas neneigė Vytautą esant nusipelnusį karališkos garbės, kol karaliaus vainikas nesantaikė obuoliu įriedėjo į Lucko suva-

žiavimą (1429).

Lucko suvažiavimas dabartinėje Ukrainoje buvo sukvietas pietryčių Europos politiniams skauduliams tvarstyti. Tai buvo tarptautinė konferencija, turėjusi aparti karą su turkais, čekais, husitais ir vengrais. Turkai ir husitai rūpėjo popiežiui, o vengrai — imperatoriui. Popiežius Martynas V atsiuntė savo pasiuntinį, o imperatorius Zigmantas pats atvyko. Tai buvo pirmas ir vienintelis kartas istorijoje, kad Romos imperatorius lankė Lietuvos valstybę ir jos valdovą. Ar jis buvo iš anksto susitaręs su Vytautu kelti jo vainikavimo reikalą, ar iškilo pačiam suvažiavime, istorikai nėra vienos nuomonės. Būtų ilgu dėlioti jų motyvus, juo labiau, kad išvada liktų ta pati: Vytautas šį kartą buvo apsisprendęs siekti karaliaus vainiko.

Vieną parytį imperatorius Zigmantas ir Vytautas nuvyko pas Jogailą. Karalius nebuvo dar pakilęs iš lovos, sirgulio. Imperatorius atspirė už ankstyvą vizitą, ėmė girti Vytautą ir užklauso: ar Jogaila pritarė Vytautą vainikuoti. Jogaila atsakė, kad taip turėtų būti. Vytautas patarė jam atsiklausti dar savo ponų. Jis kreipėsi į pusbrolių lietuviškai. Žinomi du atvejai, kai jiedu kalbėjo gimtąja kalba: slaptam pasitarime besirušiant Zalgirio mūšiu ir Lucko suvažiavime prie Jogailos lovos. Čia Vytautas dengė nuo imperatoriaus, kad Jogaila nėra visiškai laisvas — jo karališko apsausto skvermus yra primygusi Lenkijos ponų taryba. Nuo jos ir priklausė, ar Vytautas galės vainikuotis ramiai, ar turės tą kliūtį laužti jėga.

Jogailos patarėjai, sužinoję tą naujieną, vieni per daug nesijaudino: kodėl Vytautas negalėtų būti karalius? Kiti laikė tai prasciausiu dalyku, koks galėtų Lenkiją ištikti. Labiausiai pasišaušė Lenkijos kancleris — Krokuvos vyskupas Zbignevas Olesnickis. Jis dūrė Vytautą priekais: „Tu, kunigaikšti, esi iškilęs aukščiau visokios žemiškos garbės ir galybės, bet turėtum prisiminti savo priesaiką, kuri tave riša su Lenkija“. Po tų žodžių mažai betruko, kad lietuviai su lenkais apsikultū besiginčydami. Vytautas abejus nutildė ir padėjo Jogailai, kad įkarščio metu tesilaikė savo žodžio. Lenkijos kancleris būtų su liežuviu ištraukęs, jei tik būtų imanęs. Kad neįvyktų dar kokia staigmena, Lenkijos ponai įsisodino karalių į vežimą ir išvažiavo namo. Lucko suvažiavimas užsibaigė, nesvarstęs karo reikalų.

Labiausiai tuo buvo nepatenkintas popiežiaus legatas Andriejus. Jis buvo atvykęs sudaryti karinę santarvę prieš čekų husitus — eretikus. Čia gi patyė, kad imperatorius Zigmantas tokio karo nemori, o Vytautas, iš kurio daugiausia laukta paramos, įsigėdė blizgaus daikto. Popiežiui ir imperatoriui nesutariant, Vytauto vainikas atsidūrė Bažnyčios ir Imperijos tarpduryje.

Vainikavimas Lucke nebuvo numatytas. Tai turėjo įvykti Lietuvoje, tarant paties Vytauto žodžiais, „mūsų žemėje, mūsų na-

(Nukelta į 2 psl.)

Antanas Mažiulis

Balio Augino žydrinės giesmės

JURGIS DUMBREYS

Balys Auginas, GIESMĖS ŽYDRĖJIMO METAS. Lyrika. "Tėvynės garsų" radijo trisdešimties metų sukakčiai 1949 - 1979. Knogos mecenatas — dr. Vladas Bložė. Išleido Clevelando lietuvių radijas "Tėvynės garsai". Tiražas — 400 egz. Spaudė "Vilties" draugijos leidykla, 1979 m. Kaina — 5 dol.

Tai stambokas, kietais viršeliais 137 puslapių poeto Balio Augino eilėraščių rinkinys. Kai kurie šio rinkinio eilėraščiai jau anksčiau buvo pasirodę spaudoje (Drauge, Dirvoj ir kitur), o kiti — dar niekur nespausdinti.

Ši knyga, nors kukli, skoningai išleista: viršelį puošia reprodukcija — tipografinis poeto Balio Augino parašas, knygos nugarėlę puošia rinkinio pavadinimas, eilėraščiai nėra suspausti. Tai jau trečias šio poeto eilėraščių rinkinys.

Rinkinys yra suskirstytas į keturias dalis, kurių kiekviena turi savo charakterį bei pobūdį.

1. "Pumpurų varpa" — grynai lyrinis nuotaikų eilėraščių su impresionistinių peizažų atspalvių motyvais.

Saulė
Ištisusiais veidais
Straksi medžių viršūnėmis —
Lug mergina,
Skubanti į pirmąjį
Pasimatymą —

(psl. 19)

2. "Burtazodžiai pirmagimius" — epodai. Pagal senąją klasikinių metodą ilgesniosios versijos yra vykusiai užkentuojamos trumpąja versija. Šioje dalyje poetas ryškiai egzistencialistiniu būdu kalba apie žmogaus lemtį grumtynėse su savimi ar su gyvenimo kliūtimis:

Ar Tu Vandensio ženklo
Pirstų malonumų vandenį?
Ar šiminties
Saitiniuose plaukioji? Ar kaip
Saulys
Kilpinį ir kardą valdyti,
Sapnuodamas sentėvių žygio
kelius? (psl. 59)

3. Bešaknė giria. Čia poetas yra suteikęs tautinio pobūdžio eilėraščių ir ekspresionistiskai — egzistencialistiniai išreiškia kilni nuostalgini ilgesį ir sodrią meilę savo kraštui, susirūpinimą jį išlikusiais vargais — nutautėjimu, asimiliacija ir pan. Bet tai nėra kraštutinis nacionalizmas. Autorius neperuoja skambiais tikriniais vardais, pavadinimais, nes tik kelis kartus paminia Lietuvą, širvintus, aškus, galindus, todėl jo tautinės nuotaikos poezija krypta į estetinį santūrumą ir universalumą.

Mano lūpmis šneka
Motinos pienas,
Vaidilos rauda,
Senoji galindų giesmė —

(psl. 79).

4. "Amžinybės vynuogynai" — eleginiai eilėraščiai su dramatišne intonacija —

Laikas yra miręs tvenkinys,
Pavirtęs į amžių amžiną
dulkę —

Kai stūnus uždaro šeimos
vartus,
Susukęs savąjį lizdą —
Ji pažvelgia į veidrodį.

(psl. 112).

Šiuo savo rinkiniu Balys Auginas pasirodė kaip originalus, modernus ir idealistinis poetas. Žinoma, jo modernizmas yra ribotai nuosaikus: jis nėra koks avangardininkas. Jis nepaliečia ir nesprendžia nei politinių, socialinių, nei religinių ar moralinių problemų, nors B. Pasternakas ir sako, jog poetas negali būti nepolitinis. Balys Auginas tiesiogiai nenagrinėja politikos ir todėl atrodo esąs apolitis. O jėgu jis ir nekaltas religinėmis te-

Poetas Balys Auginas, kurio naujumoji poezijos knyga "Giesmės žydrėjimo metas" čia recenzuojama ir jos eilėraščių plauktas patelkiamas mūsų skaitytojams. Poetas taipgi bus svečias šių metų Poezijos dienos, Chicagoje. Į jas Balys Auginas atvyks iš Clevelando ir gegužės 31 d. (šeštadienį) 8 val. vak. skaitys savo poeziją gyvųjų poetų rinkinyje Jaunimo centro kavinėje.

Nuotr. J. Garlos

momis, tai dar nereikia, kad jis yra apostatas, nes jis visur yra kontakte su Visata.

Balys Auginas vartoja strofas, modernią formą, mišrų ritmą ir rimą, kas suteikia jo eilėraščių harmoningo stiliaus išraišką. Juk kaip tik daugelis mūsų amžiaus poetų vengia to pastovaus ritmo ir rimos, nes jie — tie pastovumai — daro poeziją šaltą ir monotonišką. Bet visa tai dar nereikia, kad Balys Auginas yra sausas formalistas: jis nepraktikuoja "Art for Art's sake" mokyklos principų. Anaiptol, jo poezija nėra žodžių žaidimas — ji yra gyva, skaidri, aiški ir žydra. Tiesa, per visus puslapius nejučiom pajunti melancholinį liūdesį, kas, atrodo, yra pagrindinė poeto filosofinė samprata. Jis per dūm gyvenimu nėra nusivylęs, nėra pesimistas, bet tik gyvenimo iškandintas:

Atsiremų į šaltą laukimo
stulpą: —
Ar sužaliuos jis vilties atžalom
(psl. 131).

Gi poetas modernus ir ta prasme, kad jis vartoja mažą žodžių. Jis taupo žodį ir sugeba išgauti išbaigtą mintį. Taupydamas žodį, jis mėgsta poetinės minties pertrūki, dažnai visko neišsako, žaidžia įterptimu ar netikėtu crescendo aforizmu, ir tą pertrūkį ar nutrauktą mintį užpildo pauze — brūkšneliu. Pavyzdžiui,

(psl. 14).

Bet, taupydamas žodį, poetas vis tiek pateikia ir išbaigtą vaizdą. Ryškus pavyzdys yra jo "Skiedra". Savo eilėdara jis yra lengvas ir kuklus eilėraščių išsimbolinių niuansų supintas. Čia poetas lengvu žaismingumu prabyla apie benamio žmogaus likimą.

Pasirdamos
Mane pravirko
Atšaurios praeivių karpės.

Pamesta vėjų
Ant svetimo žvirgždo,
Dulėjus
Praradimo kančioje... (psl. 71).

Kiek čia vidinės širdgėlos! Koks ilgesys prarastųjų namų — tėvynės! Tačiau vis tiek poetas yra dvasiniai jaunatviškas savo lyrika; mėgsta trumpas eilutes, kalba, nors ir tariamai kasdieninė, yra sklandi ir turtinga alegorijomis, metaforomis ir aforizmais. Jo metaforos yra originalios, dinamiškos, kupinos energijos, kartais — satyriniai stichos. Juk be alegorijų ir metaforų nėra poezijos. Čia poetas yra įmanus ir įmanrus. Be daiktavardinių, jis mėgsta būdvardines ar dalyvines metaforas:

Pauzy madosi vasara,
Nuoga ir aistringa,
Numetusi žieduotą drabužį
I degančią smiltį (psl. 27).

Nuotrauka Kazio Ambrozaičio

girtas griautinis (psl. 51),
raumeningi vėjai (psl. 57),
skruzdė kopia smilgomis
i didžiulį dangoraižį (psl. 58).

Vietomis poetas per dažnai pavartoja būdvardį nuogas. Pasitaiko ir banalių metaforų, kurios yra daugiau prozinio pobūdžio.

Saulė — blizgantis
Ugningo vario pinigėlis
(psl. 44).

Taip pat vietomis jaučiamas eilėdaroj nuovargis ar skubotumas — net tris kartus pavartotas daiktavardis "asotis" (Improvizacija, psl. 47). Bet visa tai tik neapdairumo atsitiktinumas rinkinyje.

Kartais poetas yra tiek linkęs į modernizmą, jog dar prisimena ir įmantriai panaudoja futurizmą.

Zaliom kulkom
Saudo medžių automatai,
Ir tulpių kraujo
Prilašėjus pakelė — (psl. 13).
Arba tarptautinį pacifizmą išreiškia su ironija.
Kalbėdami apie taiką,
Nužudom nekaltą balandį...
(psl. 114).

O mintydamos apie žmogaus menkystę, kupinas sarkazmo.

Itūžės ir patylom
Miršti, bijodamas
Pažvelgti saulei
I akis nors viena
Kartą —

(psl. 117).

Poeto sintezė laikui — savitas žmogaus ryšių su aplinka interpretavimas. Vienas iš pageidavimų gerai poezijai — anot kritiko Michel Hamburger — yra tiesa; kalbėti tiesą, pažinti ją, būti tiesa. Todėl nenuostabu, jog Balys Auginas kupinas jos. Tik jis ieško moralinės tiesos, sielosi ir, lyg prikalts Prometėjas, kenčia dėl jos. Ir jungdamas žmogų su jį supančios aplinkos kliūtimis, jis tampa egzistencialistas. Jis yra ypač jautrus žmogaus buičiai, nors ir nekasdieninei, ką jį ir pabrėžia savo poezijoje.

Uola pagrūmojo
Lemties pirštu,
Lauką paliesdama
Rūstia
Pragarmės tamsa... (ps. 82).

Bet poetas ne tik nerimauja dėl žmogaus metafizinių ar transcendencinių aspektų, kiek dėl tų žmogų įtaigojančių neigiamų sąlygų, trukdančių jam suformuoti ir egzistuoti. Jo kenčiantis žmogus yra ir buitinis. Balys Auginas negvildena sąlygų ar įvykių priežastingumo analizės. Jis beveik sąmoningai vengia skverbtis į žmogaus vidinę būseną, o tik ryškiai suformuoja išorinę moralinę ir apčiuopiamą nemeluotą tiesą. Tai ir yra toji tiesa, kuria kalba poetas Balys Auginas. Jis ieško gyvenimo tiesos ir primena mums, kad pasaulis yra abejingas jai. Poetas

Nuotrauka Kazio Ambrozaičio

Skleidau gelėtą foliantą

BALYS AUGINAS
ŽIEDŲ FANTAZIJOJE

Skleidau gelėtą foliantą
Pavasariškų burtų knygos —
Pabunda pasaka užmigus:
Nykštukai kopia i auksinį krantą
Kenčia dėl jos. Ir jungdamas žmogų su jį supančios aplinkos kliūtimis, jis tampa egzistencialistas. Jis yra ypač jautrus žmogaus buičiai, nors ir nekasdieninei, ką jį ir pabrėžia savo poezijoje.

ŽALIAM GIMTADIENY

Lyja — — —
Kovarnis dreba paširpęs.
Už kalvų — pavėlavęs pavasaris
Aunasi žydrinės karpės —
Tulpę ir leliją — —

Ražos pavasario seserys —
Bundantios gėlės —
Lug žaliuojančios strėlės,
Iššokę
Iš žolės šlapių kailinių,
Jos stebi mėlyną šokį:

Atjaunėjęs,
Alyvom alsuojantis vėjas
Basas
Siaučia ant išbarstytų
Žibuoklių vinių — —

Giedodama
Skrenda i dangų

Medžio lazda.
Ir savo žalių sparnų
Išsigandus,
Ji suklinka
Ziedais — — —

PAVASARIO VAIDUOKLIS

Jau miestų skveruose
Užsidedę azalijų
Raudoni žiburiai —
Ir paukščių plunksnose
Aistringai čiulba vėjas — —
Sode nuo saulės vyno
Alyva nusigėrusi
Stipriais alsuoja kvėpalais — —

Geltoni ir balti,
(Tarsi žasiukų
Pasiklydusių būriai) —
Po vėją išdidžiai
Išsina pasivaikščioti
Narcizai nekalti — —

PANIKA

Vidurnaktis atidaro duris
I žydrinę dykumą.
Sproguos pumpuro granatai —
Tyliai ir sidabriniai
Užsimiegojusi žolė:

Žaliaisom kulkom
Saudo medžių automatai,
Ir tulpių kraujo
Prilašėjus pakelė — —

Aprasoją žemę šurpu,
Sapnuodama
Aksomo guolyje —
Tik geltonkaskie pienė
Siūbuoja žalvario varpu
Geltoną melancholiją — — —

(Iš naujo eilėraščių rinkinio „Giesmės žydrėjimo metas“).

skundžiasi žmogaus nuosmukiui ir sako:

Pabundu
Juodžiausią vidunaktį:
Akla šurpulinga gėlmė —
Gūdu —
Jaučiu gyvybės dvelksmą
dūlantį —
— Sirdiel... (Ir tu drebi
Tamsiam kosmoso glėby) —
(psl. 128).

Būtų labai netikslu pareikšti, jog Balys Auginas yra absoliutus

egzistencialistas. Poetai, kurie turi plačius polėkius, aprėpia tolimus horizontus, kai išeina į viešumą, dažnai būna kontraversiniai, besikaitalioja, įvairūs ir formai, ir stiliumi, ir filosofine koncepcija. Juk daugelis poetų būna ne tik vienas kitam indiferentiški, bet ir savyje būna kontrastingi. Toks iš dalies yra Balys Auginas: vietomis jis yra romantikas — simbolistas, tai impresionistas ar ekspresionistas arba egzistencialistas — visų šių pradų

randame jo kūryboje. Gi kai kur jaučiamas net Sigmund'o Freud'o psichoanalizės poveikis:

O nudrįskę namai,
Susigrūdę krūvon —
(Kaip seni cinikai)
Degančiais vyzdžiais
Seka nuogus merginų
Sešėlius (psl. 21)

Todėl dažnai beveik neįmanoma vienu trumpu posakiu nusakyti poeto kūrybą arba jo asmenybę (Nukelta i 4 pusl.)

